

טז.

עבונה של תורה

מה מאד תצילנה אזני כל שומע, מהשמועה ששמענו זה עתה מהנעשה בעיר ווילנא, בדבר שאלת הרבנות דשם, אשר פרצוה ברגל גאווה ובוז, פרצת יסודי התורה והאמונה. הנה ידוע, כי זה כמה מאות בשנים, שהיתה עיר ווילנא המטרפולין של מדינת ליטא בגדולי תורה ומנהיגי ישראל, ומימות הגאון ר' שמואל האב"ד האחרון זצ"ל, אשר נפסקה הרבנות הראשית על ידי רב יחיד, התנהלה הקהלה על ידי חברי ועד רבנים גאונים, גדולים, גדולי המוצ"צ, ומאז ועד עתה לא חדלה מלהיות המרכז הגדול לתורה בגאונים גדולים מאורי ישראל, מדברני דכל אומתנא בכל צרכיה, ומהם תצא הוראה לכל ישראל. והנה ירט השטן הדרך לנגדנו, שהחליטו ע"י הכרעת רוב הקהלה, להרחיק גאוני מורי ישראל מהקהלה הדתית, שלא תהי' להם השפעה בעניני הדת, ולמנות אלוף לראשם מי שאינו ראוי לכך. אוי לנו שכך עלתה בימינו, שהתורה נקרעת לגזרים, מבית ומבחוץ ע"י שונאינו העומדים מקרבנו, ומסיתים ומדיחים את עם ד' מתורתו ועבודתו. וזה האחרון הכביד, שהתחילו במרד ובמעל לחתור מחתרת תחת דת קדשינו בכונה צפונה לחלל כל קדש ולהכחיד ח"ו גם הרבנות, יסוד ההוראה מישראל. וכמו שעשו הריפורמים בכל המקומות הידועים לנו, ומי כמונו יודעים את כל הנעשה באשכנז, אשר עינינו ראו ולא זר, במשך כל התקופה, ומה עלתה מזאת, אשר כמעט נאבד זכרם של ישראל במקומותם, ופתרון שאלת הרבנות בוילנא עתה, היא התחלת ריפורם. ע"כ אחים ורעים החרדים לדבר ד' יתורתו; הדואגים בעד קיום צמנו ישראל, עלינו לחגור שארית כח ולמחות בכל עוז נגד הסכנה המרחפת עלינו, ולעמוד בפרץ בכל האפשרות. וחוב גדול וקדוש על כל מי שנגעה יראת ד' בלבבו, לצאת במחאה גלויה

נגד העוול הנורא שנעשה בקהלת ווילנא, שזה נגד תוה"ק, כמבואר בספרי וז"ל: לא רזכירו פנים במשפט, זה הממונה להושיב דיינים, ולא יאמר איש פלוני גבור או נאה או חכם בשאר חכמות או בשאר מעלות, שאינם מעניני תורה ויר"ש, אושיבנו דיין וכו'. ונמנה ללאו מפורש בסה"מ להרמב"ם (ל"ת רפ"ד). וגם נגד הצדק והמשפט, לסלק בי דינא רבתיא של גאוני ישראל, חברי ועד הרבנים, ששמשו בקודש זה זמן כביר, וכל מי שיש לו יד במעל הזה, לסייע לפסוע על ראשי עם קדש, עתיד ליתן את הדין בזה ובבא, כמאמרם ז"ל (סנהדרין ז' ע"ב). וד' ירפא שבר עמנו, ויחזק בדקי תורתנו העלובה, וישכין שלום בינינו, למען כבוד שמו ית', וגו' הישרים בלבותם בהקהלה, יתבוננו לתקן את העול הלזה.

כסלו תרפ"ט.

יז.

מאמר לחיזוק יסודי הדת

הנה, כאשר יצא חוק הממשלה לסדר את בתי הטבילדה באופנים חדשים, שיתאימו לשמירת הבריאות, ומפני זה נסגרו הרבה בתי טבילה בהרבה עיירות, כי ההוצאות על זה עולים בדמים מרובים, ומפני המצב הקשה החומרי של אחב"י במדינתנו, אין בידם להוציא דבר זה אל הפועל, ונמצאים כעוה"ר כמה עיירות, שבתי הטבילה שם סגורים על מסגר זה כמה חדשים, ואין איש שם על לב לעשות דבר מה אודות ענין זה. והסיבה העיקרית, מפני שרוב אחב"י אינם יודעים את חומר הענין, ומדמים מצוה זו, לתקן בית טבילה בעיר, לשאר מ"ע שבתורה, שאם מחמת איוה סיבה ואונס, אי אפשר לקיימה, שפטורים מזה, וע"כ מצאתי לנחוץ לעורר את אחב"י, ולבאר לפניהם קצת גודל הענין הזה.

הלא ידוע לכל, כי על כל הלאוין והאיסורים שבתורה, מחויב כל ישראל ליתן כל רכושו, ולסבול כל מיני יסורים שבעולם ולא לעבור ח"ו עליהם, ואין שום טענת אונס בזה, רק אינו מחויב למסור נפשו עליהם, ויעבור ואל יהרג, אבל בשלשה עבירות מצינו שמוזהרים אנו עליהם ליהרג ולא לעבור, והם: ע"ז, גילוי עריות ושפיכת דמים, ועל שלשתן אלו מחויב האיש הישראלי למסור גופו ונפשו ולא לעבור עליהם, כמבואר בסנהדרין. ואשה נדה בלי טבילה כדין וכדת, היא גילוי עריות ממש, וחמור עון זה משאר חייבי כריתות שבתורה (שעליהם אינו מחויב האדם למסור נפשו עליהם, אם יכפוהו לעבור), ומבואר בתורה"ק בפ' אחרי מות, כי על עון הערירות נענשו אפילו האומות, כדכתיב: כי את כל אלה עשה, ואקוץ בם, ולא תקיא הארץ וגו', כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם. ונדה ג"כ נכללת במנין העריות, ועל כולם כתיב, ונכרתו הנפשות העשות מקרב עמם, וקבעו לנו חז"ל לחובה לקרות פרשה זו ביום הכפורים במנחה, להורות, כי אין לנו דבר חשוב ועיקר בתורה"ק כמו עריות, וביום הקדוש הזה צריכים לפשפש בעון החמור הזה ולשוב בכל לב.

וברור אצלי, לו ידעו אחב"י את חומר העון הזה כמו שהוא, בודאי היו יוצאים בזריזות ובהשתדלות גדולה לבטל את החוק הזה, אפילו היינו מוכרחים לעבור ע"ז רק פעם אחת, ומכש"כ הרבה פעמים, אשר אין לעמוד בפרישות דרך ארץ איזה זמן. ובפרט בימינו אלה, שיסודי הדת נתרופפו מאד בעוה"ר שתמיד צריכים זירוז וחיווק, בודאי עלינו לעשות כל מה שבכחנו כדי להקל מעלינו את החוק הזה, ולפי דעתי, לו ידעו שרי הממשלה את דעננין כמו שהוא, עד היכן מגיע, בודאי היו מניחים אותנו בענין בתי הטבילה ולא הכבידו עלינו בתקונים יתרים שלא לפי כוחנו, כי הלא כל חיינו וקיומנו תלוי בזה, וב"ה כי לא קרה לנו כל רע מבתי הטבילה שלנו, ולא יאונה לצדקי כל און. ע"כ אחי ורעי, אחרי שהתכוננתי היטב בענין הזה, מצאתי לנחוץ לזרז את אחב"י, מה שיש עלינו לעשות בזה, ובודאי יהי' ד' בעזרנו.